

HZ. ÂDEM ve SOYUNUN YARATILIŞI**THE CREATION OF ADAM AND HIS DESCENDANTS****Dr. Öğr. Üyesi Zeki KESKİN**

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Tefsir Ana Bilim Dalı University,
Assist. Prof. Dr. Mehmet Akif Ersoy University Faculty of Theology, Department of Tafsir.
Burdur/Turkey zekikeskin1974@hotmail.com Orcid.org/ 222379

ÖZ

Yüce Allah c.c. kâinatı yarattıktan sonra gökyüzünde melekleri yeryüzünde ise cinleri var etti. Cinler yeryüzünde imar ve bayırdır işleriyle uğraşmaları gerekirken, bozgunculuk çıkartıp kan dökerek asli görevlerini yapmadıkları için yok edildi. Yeryüzü asıl sahipleri olan Âdem (a.s.) ve çocuklarına tevdi edilecekti. Yüce Allah c.c. binlerce hikmeti olmakla beraber ilk insanı Âdem a.s. yarattı. Kur'an-ı Kerim'de insanın yaratılışıyla ilgili ayetlere baktığımızda; "O, insanı ateşte pişirilmiş toprak kaplar gibi kurutulmuş çamurdan yarattı"(Rahman/14). "Andolsun, biz insanı kuru bir çamurdan, şekillendirilmiş bir balıktan yarattık" (Hicr/26). İnsanı toprak maddesinden yaratan yüce bir yaratıcı olduğunu müşahede etmekteyiz. "Gerçek şu ki biz insanı çamurdan alınmış bir özden yarattık. Sonra onu sağlam bir korunakta nutfe haline getiriyoruz. Ardından nutfeyi alakaya çeviriyor, alakayı şekilsiz et yapıyor, bu şekilsiz etten kemikler yaratıyor daha sonra da kemiklere et giydiriyoruz; nihayet onu bambaşka bir yaratık halinde inşa ediyoruz. Yapıp yaratanların en güzeli olan Allah çok yücedir" (Müminun/12-13-14). Kusursuz bir şekilde yaratılan insanın, estetik ve sanatsal olarak mükemmel yaratılmasıyla beraber zaafı ve çeşitli karakterlerle donatılmıştır.

Hiz. Âdem (a.s.) isminden de anlaşılacağı üzere, esmer toprak anlamına gelen; "Âdem" olarak belirtilmesi yeryüzündeki topraklardan yaratıldığını anlamaktayız. Hiz. Âdem (a.s.) yeryüzünde yaratılan ilk halifedir. Hem de ilk peygamber idi. Şerefli bir varlık olarak yaratılan insanlığın ilk atası Hiz. Âdem (a.s.) bir maymunumsu varlık olmayıp akıllı zeki, Allah (c.c.) tarafından eşyanın bütün isimleri kendisine öğretilmiş olan donanımlı bir peygamberdi. "Seni topraktan, sonra bir damla suyundan yaratan, sonra da seni (eksiksiz) bir insan şeklinde düzenleyen Allah'ı inkâr mı ediyorsun?"(Kehf/37). Önceki ayetlerle beraber bu ayetten de anlaşıldığı üzere ilk insanın kurtuluşu bir çamurdan yaratıldığını, onun yaratılmasında ne bir tesadüflük nede kendiliğinden olma gibi bir durum söz konusu değildir. İnsanın yaratılmasında en basit olarak bildiğimiz organlarından en karmaşık organlarına kadar hepsinde eşsiz yaratıcının imzası vardır.

Anahtar Kelimeler: Âdem, Yaratılış, Nutfe, İlim, Estetik, Sanat.

ABSTRACT

Almighty Allah c.c. after he created the universe, he created the angels in the sky and the demons in the earth. The Jinn were destroyed because they did not perform their primary duties by removing corruption and shedding blood, while the Jinn were supposed to do their work on the earth for Reconstruction and slaughter. Adam (a. s.), the original owners of the earth and to be handed over to their children. Almighty Allah c.c. although he has thousands of wisdom, the first human being is Adam a.s. he created it. When we look at the verses about the creation of man in the Qur'an; "People are created out of fired earthenware pots, such as dried mud"(The beneficent/14). "And certainly we created man of potter's clay of the mud people" (Al-hijr/26). We are witnessing that he is a supreme Creator who created man from Earth matter. "We have created man from clay. And then we make him a nut in a safe place. Then we turn the nutshell into something else, make flesh out of shape, create bones of this formless flesh, and then clothe bones of meat; finally, we build it into a completely different creature. Glory be to Allah, the best of creators." (The believers: 12-13-14) With the perfect creation of a perfectly created man in aesthetic and artistic terms, it is equipped with its weaknesses and various bodywork. Hiz. Adam (a.s.) as the name implies, dark earth means; We understand that the designation "Adam" was made from the earth. Hiz. Adam (a.s.) it is the first caliph created on earth. He was the first prophet. The firstborn of mankind, created as an Honorable being, was the Prophet Jesus Adam (a.s.) not being a monkey is intelligent, intelligent, Allah c.c. he was a well-equipped prophet, whose names were taught to him by all things. "Do you disbelieve in Allah Who created you from dust (perfectly), then from a drop of water, then made you a man?"(Al-kaht/37). It is understood from this verse that the first man was created from a mud that was saved. There is no such thing as chance or self-existence in His creation. In the creation of man, from the organs we know as the simplest to the most complex organs, all have the signature of a unique Creator.

Keywords: Adam, Creation, Cell, Science, Esthetics, Art.

1. HZ. ÂDEM'İN YARATILIŞI

Yüce yaratıcı Kur'an'da kullarına ibadeti emredip, bu emrin yerine getirilmesi de ancak yaratıcıyı tanıdıktan sonra mümkün olduğu için, bunun peşinden kendisinin varlığına, celal ve vahdaniyet sıfatları ile muttasıf olduğuna delalet eden hususları zikretmiştir. Bu delillerden birincisi, insanın yaratılışının ve fitratının oluşunda geçirdiği devre ve mertebelerle istidlal edilmiştir.¹ Yüce Allah c.c. kâinatı yarattıktan sonra gökyüzünde melekleri, kâinatın içinde yaşanabilir bir yer olan yeryüzünde ise cinleri iskân etti. Aslında cinlerin belli bir görev için geldikleri yeryüzünde imar ve bayırdır işleriyle uğraşmaları gerekirken, fitne ve haset sebebiyle bozgunculuk çıkartıp, birbirleriyle savaşarak, kan dökerek asli görevlerini yapmadılar. Allah c.c. iblisin de içinde olduğu dünya semasında bulunan cinlerden bir orduyu öyleki bunların hepsi ateşten yaratılmış olan cennetin bekçileri idiler. Başlarında komutan olarak bulunan iblis ile birlikte yeryüzüne bozguncu cinleri yok etmeye gönderdi. Yeryüzünde bozgunculuk yapan cinler yok edildi.²Yeryüzü asıl sahipleri olan Âdem (a.s.) ve çocuklarına tevdi edilecekti.

Yüce Allah c.c. binlerce hikmeti olmakla beraber ilk insanı Âdem (a.s.) yaratmadan önce yeryüzünden toprak getirmesi önce Cebrail (a.s.)'ı gönderir, yeryüzü Allah'a sığınır ve Cebrail bu sığınmasını kabul ederek yeryüzünden toprak alamadan döner. Sonra yüce Allah c.c. Mikail (a.s.)'ı yeryüzüne toprak alması için gönderir, yeryüzü yine Allah'a sığınır ve Mikail bu sığınmasını kabul eder toprak alamadan döner. Allah c.c. bu defa Azrail (a.s.)'ı yeryüzüne Âdem'in yaratılacağı toprağı alması için gönderir. Yeryüzünün: *"Allah'a sığınırım"* ifadesine karşılık Azrail (a.s.) da: *"Bende Allah'ın emrini uygulamayıp boş geri dönmekten Allah'a sığınırım"* diyerek yeryüzünün çeşitli yerlerinden kırmızı, beyaz, siyah toprak aldı. Bu toprakları birbirine karıştırıp yukarı götürdü. Onu ıslattı yapışkan bir çamur haline getirdi. O çamuru kokuşmuş bir hal alana kadar bekletti.³

Allah c.c. Âdem'i çorak ve verimli araziden alınmış topraktan yarattı. Aynı şekilde yaratılmadaki toprağın farklı renkte olmasından dolayı onun neslinin kimisi beyaz, kimisi kırmızı, kimisi siyah tenli; kimisi mü'min, kimisi kâfirdir. İblis, sureti yapılmış olan bu varlığı kiskanarak, beraberindeki meleklerle sorular sorarak ilk defa gördükleri bir varlık hakkında bilinmeyi öğrenmeye çalışıyorlardı. Bu varlık hakkında meleklerin tam teslimiyetle rabbimiz en iyisini bilir derken, iblisin ise kendisinden üstün kılınması halinde ona savaş açacağını onu azdıracağını ve bundan dolayı Allah'a itaat etmeyeceğini söylüyordu.⁴ Rebi b. Enes'den gelen ifadeye göre: *"Allah, melekleri çarşamba, cinleri perşembe, Âdem'i de cuma günü yaratmıştır"* dedi.⁵ Cenab-ı Hak'ın, melekleri, cinleri ve insanları akıllı varlıklar olarak yarattığını ayet ve hadislerden öğreniyoruz. Önce meleklerin sonra cinlerin akabinde akıllı varlıkların en son halkası olan insanlar yaratılmıştır. Meleklerin nurdan yaratıldığını hadislerden⁶, cinlerin ise dumansız ateşten⁷, ilk insanın da topraktan yaratıldığını ayetlerden öğreniyoruz.

İnsanın; melek, cin, bitki ve hayvanlardan sonra yaratılmasının da bir hikmeti ve sebebi vardır. İnsandan önce yaratılan bütün varlıklar insanı özel yapıyor. İnsandan önce yaratılan bütün bitkiler, hayvanlar sadece insanın faydasına hizmet etmek için yaratılmıştır. Yaratılan varlıklar içinde insan gibi şerefli varlığın yaratılmadan önce yeryüzü insanın yaşaması için rahat ve bayındır hale getirilmiştir. Ev sahibi gelmeden ev, sahibine uygun hale getirilmiştir.

İşte bu yeryüzünün gerçek misafirleri olan insanın ilk atasını Âdem'i yüce yaratıcı yapışkan ve kokuşmuş bir çamurdan şekillendirip yarattı. *"Andolsun, biz insanı kuru bir çamurdan, şekillendirilmiş bir balçıktan yarattık"*.(Hicr: 15/26) Kırk yıl cansız ve yaşama dair bir işaret olmadan o şekilde bırakıverdi. İblis, gelip cansız çamurdan şekillenmiş olan Âdem'le alay ediyor çamura karşı kendisinin hammaddesi olan ateşin üstünlüğünü belirtiyordu.⁸

¹ Bkz: Razi, insanın yaratılışının ve fitratının oluşunda geçirdiği devre ve mertebeleri dokuz tane olarak belirtmiştir; Birinci Mertebe: İnsanın topraktan yaratılması. İkinci Mertebe: Sarp ve metin bir karargâhta bir nutfeye olması. Üçüncü Mertebe: Sonra o nutfeye bir alaka haline dönmesi. Dördüncü Mertebe: Sonra o alakanın bir çiğnem et parçası olması. Beşinci Mertebe: Bir çiğnem et parçasının kemikler haline gelmesi. Altıncı Mertebe: O kemiklere et giydirilmesi. Yedinci Mertebe: Sonra onu bir başka yaratılışla inşa edilmesidir. Sekizinci Mertebe: Sonra insanın, bunun arkasından hiç şüphesiz ölümler olunması. Dokuzuncu Mertebe: Sonra insanın, kıyamet günü muhakkak diriltilip kaldırılmasıdır. Konuyla ilgili Bkz: Razi, Fahrudin. *Tefsir-i Kebir*, (İstanbul, Huzur Yayınları, 2013), 16: 398.

² Mukatil bin Süleyman. *Tefsir-i Kebir*, (İstanbul, İşaret Yayınları, 2017), 1: 67.

³ Taberi, Muhammed b. Cerir. *Taberi Tefsiri*, (İstanbul, Hisar Yayınları, 2012), 1: 169-170.

⁴ Mukatil, *Tefsir-i Kebir*, 1: 68.

⁵ Taberi, *Taberi Tefsiri*, 1: 172.

⁶ Müslim, "Zühd" 60.

⁷ Hicr: 15/27; Rahman: 55/15.

⁸ Taberi, *Taberi Tefsiri*, 1: 167.

İlk insanın yaratılış özü topraktır. Toprağın çeşitli aşamalardan geçirilerek ona insani özellik ve şeklini veren yüce yaratıcıdır. Toprak, insanın teşekkülünde yer alan elementlerin büyük bir kısmını bünyesinde barındırmaktadır. Öyleki topraktan çıkan bitkiler ve bitkileri yiyip gıdasıyla insana faydası olan hayvanlar da topraktaki maddeleri besin yoluyla almaktadırlar. Toprağın ve suyun içindeki mineraller ve maddeler insan vücuduyla uyum içindedir. Bu da insanın çamurun özünden meydana geldiğini göstermektedir.⁹

Kâinata Allah c.c. yarattığı varlıklar eşeyli ve eşeysiz olarak çoğalırlar. Aşılma olmadan meydana gelen üreme şekli olan eşeysiz üreme; bakteriler, yosunlar, tek hücreli hayvanlarda görülür. Bu tür üreme şekli karşı cinslerin birbirine ihtiyaç duymadığı bir üremedir. Eşeyli üremede ise erkek ve dişinin olması gerekir. Hz. Âdem (a.s.)'ın neslinden gelenler eşeyli şekilde üremişlerdir. Yani bir erkek ve dişinin bir araya gelmesinden teşekkül eden bir üreme şeklidir. Bu üreme de bir vasıtaya ihtiyaç duyulmaktadır. Anne ve baba olmadan neslin devam etmesi mümkün değildir. Hz. Âdem (a.s.) ise ilk yaratmada başlangıç olduğu için eşeysiz bir üreme olduğu ortaya çıkıyor. Yani bir erkek ve dişiye ihtiyaç duymadan Hz. Âdem (a.s.) ve eşi bu şekilde anne ve babaya ihtiyaç duymadan varlık âleminde yoktan var edilerek Allah c.c. tarafından yaratılmıştır.

Yüce yaratıcı Hz. Âdem'in fiziksel vücudunu yarattıktan sonra bütün canlıların hayat kaynağı olan, canlı bedeninin oluşması için kendi *ruh*'undan üflemiştir: “Ona şekil verdiğim ve ona ruhumdan üflediğim zaman, siz hemen onun için secdeye kapanın”(Hicr: 15/29) buyurmasından, Âdem'in canlı bir ruh taşıyan ilk insan olduğunu anlıyoruz. Allah c.c. Âdem'e kendi ruhundan üfleyince, ruh Âdem'in baş tarafından girdi. Vücudun ulaştığı her yerini canlı hareket edebilir bir hale getiriyordu. Ruh göbeğine ulaştınca vücudunun üst tarafı hareket edince hemen kalkmak istedi fakat kalkamadı. Sonra ruh vücudunun her tarafına ulaştınca Âdem aksırdı. Allah c.c. kendisine ilham etmesiyle “*Ehamdulillah*” (Âlemlerin rabbi olan Allah'a hamdolsun) dedi. Yüce Yaratıcı bu ifadeye karşılık “*Yerhamukellah*” (Ey Âdem, Allah da sana merhamet etti) dedi.¹⁰

Eşrefi mahlûkat olarak yaratılan insana, bütün mahlûkatın onun faydasına ve menfaatine hizmet etmek amacıyla olduğu bir dünyada, bu yer kürenin halifesi ve efendisi olan insan'ın varlığı Kutsal kitaplarda ve Kur'an-ı Kerim'de mevcuttur: “Hani Rabbin Meleklerle, ‘Ben Yeryüzünde bir halife yaratacağım’ demişti. Melekler: ‘yeryüzünde bozgunculuk yapacak, kan dökcek birini mi yaratacaksın? Oysa biz sana hamdederek daima seni tesbih ve takdis ediyoruz’ demişler. Allah da, ‘Ben sizin bilmediğinizi bilirim’ demişti”.(Bakara: 2/30)

Burada sanki Hz. Âdem (a.s.)'ın yaratılmadan önce yüce yaratıcının meleklerle danışıyor gibi durum ortaya çıkabilir, aslında burada böyle bir şey kastedilmeyip yeryüzüne gelecek olan misafirden ani bir şok geçirmemelerini için önceden haberleri olsun babında bir söyleyiştir. Yaratma babında yaratıcının birilerine danışması gibi, izin alması gibi bir durum söz konusu olması sünnetullahı aykırıdır.

Yaratılacak olan Hz. Adem ve onun soyunun yeryüzünde kan dökcek, bozgunculuk yapacak bir varlık olacağı bilgisi ise, ayette belirtilmeyen fakat özeldi meleklerin Allah c.c. suallerinin karşılığında aldığı cevapların sonuçlarından çıkardıkları bir tedirginlik olabilir. Bir başka görüş ise, Allah c.c. insanı yaratmadan önce yeryüzünün imarı ve düzenlenmesi için cinleri yarattığıdır. Bu cinler asli görevleri yerine ttavırlarından onları helak etmiştir.¹¹ Böylece bu olaylardan etkilenen meleklerin, insanında cinler gibi yeryüzünde kan dökcek bozgunculuk yapacak bir varlık olarak görmüş olabilirler.¹²

Bu konuda farklı bir diğer görüş ise; meleklerin bu tür bir bilgiye kâinatın başlangıcından kıyamete kadar herşeyin yazılı olduğu Levh-i mahfuzdan almışlardı.¹³ Yine başka bir görüş ise, günahsız olan meleklerin kendi dışında yaratılan varlıkların günah işleyebileceği öngörüsüyü.¹⁴ Bütün bu farklı görüşler düşünüldüğünde, meleklerin böyle bir düşünceye sahip olmaları “*halife*” kavramının ayetlerde de belirtildiği gibidir.; “Sonra biz sizi yeryüzüne halifeler yaptık”(Yunus: 10/14) ve “Hatırlayınız, sizi halifeler yapmıştık”(Araf:7/ 69) “Muhakkak ki biz seni yeryüzünde halife yaptık; öyleyse sen, insanlar arasında hak ile hükmet”(Sad: 38/26). “Sizi yeryüzünün halifeleri yapan, O Allah'tır”(Enam: 6/165). “*Halife*” anlamını öğrenmiş olmalarından da kaynaklanabilir. Düşüncesinin hâkim olmasında olabilir.¹⁵ Gerçekte meleklerin

⁹ Razi, Tefsir-i Kebir, 16: 399.

¹⁰ Mukatil, Tefsir-i Kebir, I: 69; Taberi, Taberi Tefsiri, I: 167.

¹¹ Razi, Tefsir-i Kebir, 2: 243.

¹² Taberi, Taberi Tefsiri, 1: 164-167.

¹³ Zemahşeri, Mahmud. El-Keşşaf, (İstanbul, Ekin Yayınları, 2017), 1: 222.

¹⁴ Taberi, Taberi Tefsiri, 1: 170-176.

¹⁵ Kurtubi, Muhammed. El-Camiu li-Ahkami'l-Kur'an, (İstanbul, Buruç Yayınları, 1997), 1: 536-538.

yüce yaratıcıyla sözlü olarak konuşmalarından kasıt, meleklerin bu ifadeleri direk belirtmek yerine bir anlık böyle bir düşünceye dalmalarından olabilir. Bu düşüncelerini okuyan yüce yaratıcı ayetlerde de belirtildiği gibi, karşılıklı konuşma şeklinde cevaplar vermiş ve bu tedirginliklerini izale etmiştir.

İlk insanın varlığı ve yaratılması ile ilgili ayetlerde Allah c.c. sonsuz irade, ilim ve kudretiyle ilk insanı yarattığını müşahede etmekteyiz. İnsanlığın ilk atasının tabii seleksiyon yoluyla tesadüfen ya da bir başka canlıdan tekâmül süretiyle değil, topraktan ve tamamen bağımsız bir şekilde Allah c.c.'in "ol" emriyle yaratılan insan türünün ilk atasıdır. Kâinatta öteki bütün canlı ve cansız varlıkların aksine, yükümlü ve sorumlu tutulan ve bunun için gerekli manevî, ahlakî, zihni ve psikolojik kabiliyetlerle donatılmış bir varlık olarak yaratıldığı, tartışmaya yer vermeyecek şekilde açıktır¹⁶.

Hz. Âdem (a.s.)'ın ham maddesinin kendisinden yaratıldığı toprağın özelliğini ayetlerden öğreniyoruz.: "O, insanı ateşte pişirilmiş toprak kaplar gibi kurutulmuş çamurdan yarattı" (Rahman: 55/14) Allah c.c. insanlığın ilk atası olan Hz. Âdem'i güneşte kurutulmuş, ateşte pişirilmiş testiler gibi vurulduğunda çin çin ses çıkaran bir balçıktan yaratmıştır. İnsanın ilk menşei olan arz, hayat belirtisinden uzak iken Allah c.c. ondan süze süze insanı yaratmıştır. Fakat bu balçık kurutulmadığı halde böyle ses çıkaran kuru bir balçıktır. Bu konuda Sahabeden Abdullah b. Abbas (r.a.) şöyle demiştir: "Âdem yaratıldığı yerde kırkgün bir ceset olarak kaldı, İblis gelip ayağıyla O'na vuruyordu. Âdem'in vücudu ise ses çıkarıyordu. İşte Allah c.c. "Testi gibi" buyurmasından maksat budur. Yani, vurulduğunda ses çıkaran içi boş bir cisimdi."¹⁷

Ayetlerden çıkarılan sonuçlara göre; ilk insan Hz. Âdem (a.s.)'ın topraktan, tin'den, tin'i lazib'den, hame-i mesnun'dan yaratıldığı bildirilmektedir. İlk insan olarak yaratılan Hz. Âdem'in topraktan O'nun neslinin ise, ma-i mehin'den yaratıldığı belirtilmektedir.¹⁸ Hz. Âdem'in yaratıldığı maddeler Kur'an'da farklı ayetlerde değişik zikredilir. Bunlar toprağın farklı şekillerdeki halini, değişikliğini gösterir. Toprağın farklı cinslerdeki halinin değişik katılımlarıyla oluştuğu gibi, yaratılma aşamasında önce topraktan yaratılmaya başlanmış, sonra bu toprak çamur haline gelmiş, sonra yapışkan-kokuşmuş bir durum almış, böylece aşamadan aşamaya geçirilerek ilk insan yaratılmıştır.¹⁹

"O, insanı ateşte pişirilmiş toprak kaplar gibi kurutulmuş çamurdan yarattı"(Rahman: 55/14) Bu ayette geçen "Salsal" kelimesi fırınlanmamış olan kuru çamur demektir. Fırınlanmış kuru çamura da "Fahhar" denir. "Hame-in" kelimesi, bozulmuş, değişime uğramış siyah çamur anlamındadır. "Mesnun" kelimesi de şekil ve suret verilmiş anlamındadır. Böylece sanki bu ayette şöyle deniliyor: "Siyah kuru çamur/balçık kalıptan geçirilerek ondan içi boş bir insan timsali, şekli çıkartıldı. Nihayet bu kurumaya bırakıldı. Kuruyunca da ses çıkardı. Bundan sonra da bir aşama geçirerek, bir başka cevhere/öze dönüştü.²⁰ Âdem yaratıldıktan sonra yüce yaratıcı, iblisin de içinde bulunduğu özel bir sınıf olan meleklerle Âdem'e secde etmelerini emreder.²¹ Meleklerin hepsi secde eder fakat iblis yaratma hammadresiyle yani kendisinin yaratıldığı ateşi, Âdem'in yaratıldığı topraktan üstün gördü. Bunu onu Allah c.c. karşı isyan etmeye kibirlenmeye ve onun bu emrini yerine getirmemeye sevk etti. Böylece asi bir varlık "kovulmuş Şeytan" oldu.²² Şeytanın isyanı onu bütün hayırlardan mahrum etti. Ve onun isyanına bir ceza olarak huzurdan kovuldu. Şeytan bu isyankârlıktan dolayı Âdem'e ve onun soyundan gelecek olan bütün insanlığa karşı Allah c.c. yolundan alıkoymak için kıyamete kadar sürecek bir mücadeleye başlamış oldu.

2. İLK İNSANIN BİLGİ OLARAK DONANIMLI OLMASI

Allah c.c. meleklerle ve cinlere rağmen yeryüzünde yaratacağı ve neslini devam ettireceği Âdem'in her açıdan bir ilk örnek olması gerekirdi. Onun örnekliği hem onun neslinden gelecek çocukları için hemde onun ilk peygamber oluşu nedeniyle donanımlı olması gerekirdi. Bu konuyla ilgili Hasan-ı Basri'den şunlar nakledilmektedir:²³ Allah meleklerle "ben yeryüzünde bir halife yaratacağım"(Bakara: 2/30) dedi. Melekler kendilerine Allah c.c. öğrettiği ilimler ile bu konuya dair "kan dökecek" biri mi diye ifadeler tezahür edince Allah c.c.: "sizin bilmediğinizi ben bilirim" (Bakara: 2/30) dedi. Âdem yaratılıp ruh üflenince meleklerin; "Elbette ki o bizden daha bilgili ve daha üstün bir varlık yaratmayacaktır." düşüncesinde iken yüce yaratıcının meleklerle hitaben Âdem'e secde etmelerini emretmesi ile Âdem'in meleklerden üstün olduğunu

¹⁶ Bolay, Süleyman Hayri. "Âdem", (İstanbul, DİA, 1989), 1: 358-359.

¹⁷ Taberi, Taberi Tefsiri, 2: 98.

¹⁸ Ateş, Süleyman. Yüce Kur'an'ın Çağdaş Tefsiri, (İstanbul, Yeni Ufuklar Neşriyat, 2007), 9: 187.

¹⁹ Razi, Tefsir-i Kebir, 29: 97.

²⁰ Zemahşeri, El-Keşşaf, 4: 550.

²¹ Sad: 31/71-72.

²² Taberi, Taberi Tefsiri, 1: 167-168.

²³ Taberi, Taberi Tefsiri, 1: 171-172.

meleklerde anlamış oldular. Meleklerin bu defa Âdem'den önce var olmaları nedeniyle Âdem'den daha bilgili olduklarını söyleyince ve bununla övününce Allah c.c. bu hususta onları imtihan etti.

Allah c.c. Âdem'e eşyanın isimlerini öğretti, sonra onları meleklerle gösterdi ve onlara "Eğer sizler, benim sizden daha bilgili bir yaratık var edemeyeceğimi düşünüyorsanız "şu eşyaların isimlerini bana söyleyin"(Bakara: 2/31) dedi. Bu ayette aslında Allah c.c. meleklerle hitaben; "Eğer doğru söylüyorsanız" yani "Benim yeryüzünde bozgunculuk çıkaracak, kan dökecek birisini halife kılacağım" iddianızda "dürüst ve doğru iseniz" buyurarak böylece meleklerin bu minvaldeki düşüncelerine red vermek istemiştir.²⁴ Melekler hemen tevbeyle sarıldılar ve: "Seni tesbih ederiz. Bize öğrettiklerinin dışında hiçbir bilgimiz yoktur. Şüphesiz ki sen her şeyi çok iyi bilensin, hüküm ve hikmet sahibisin" dediler. "Allah: Ey Âdem, eşyanın isimlerini onlara bildir" (Bakara: 2/233) dedi. Âdem de söyleneni yaptı. "Allah: Ben size, göklerin ve yerin gaybını bilirim ve sizin açıkladıklarınızı da gizlediklerinizi de bilirim demedim mi dedi." (Bakara: 2/32-33) {Allah c.c.'ın, "gökyüzünün ve yeryüzünün gaybını bilirim" derken, yani oralarda bulunan gizlilikleri bilirim demektedir. "Açıkladıklarınızı bilirim" derken, yani meleklerin iblise, Rabb'lerinin söylediğini dinleyip itaat edeceklerine dair açıklamalarını bilirim demektedir. Allah c.c. "gizlediklerinizi de bilirim" derken yani, iblisin, Âdem'e secde emri hususunda Allah c.c.'a isyan edeceğine dair içinde gizlediği kararı bilirim} demektir.²⁵ Bu ayetten meleklerin açıkladıkları "insanın bozguncu bir varlık olabilir" söylentisi, gizledikleri ise "Biz Âdem'den daha bilgiliyiz" demeleridir.²⁶ Bu görüşte ayrıca ağır basmaktadır.

"Ve Allah Âdem'e isimlerin hepsini öğretti"(Bakara: 2/31) Bu ayette yer alan "Âdem"²⁷ kelimesi "El-Üdmetu" kelimesinden türemedir. Bu da "Esmer, buğday tenli" anlamına gelir bu kelimedede yeryüzü manasına gelen "El-Edimu" kelimesinden türemedir. Yani "Âdem" yeryüzü toprağından yaratıldığı anlamında olup Arapça olmayan yabancı bir kelimedir.²⁸ Allah c.c. Âdem'e kendi soyundan gelecek olan insanları, melekleri ve her eşyanın isimlerini öğretti. Bu sayede Âdem'in yeryüzünde diğer yaratıkları arasında "Halife" olmaya en layık olduğunu gösterdi. Bir görüşe göre Allah c.c. Âdem'e öğrettiği isimlerin; İnsan, hayvan, yeryüzü, ova, deniz, dağ, merkep, vb. şeylerin isimleri gibidir.²⁹ Bir başka görüşe göre ise Allah c.c. Âdem'e her şeyin ismini öğretmiştir. Hatta karganın, güvercinin ismini bile öğretmiştir.³⁰ Bir başka görüşe ise Allah c.c. Âdem'e her şeyin ismini öğretmiştir. Hatta devenin, sığırın, koyunun ismini bile öğretmiştir. Yine bir başka görüşe göre; Allah c.c. Âdem'e bütün eşyanın ismini öğretti. Hatta çanak, çömlek'in adını öğretmiştir.³¹ Aynı şekilde bir görüş ise; Allah c.c., yarattığı varlık türlerinin cinslerini ona göstermiş ve ona: "İşte şu var ya, onun adı kısraaktır, şunun adı da deve, şunun adı da şudur" diyerek Adem (a.s.)'a onlara dair her şeyi öğretti. Bu arada bunların hem din ve hem dünya ile ilgili faydalarını da öğretti.³² Fakat bu görüşler her ne kadar farklılık arz etsede müfessirlerce en doğru tespit, Allah c.c. Âdem'e meleklerin ve insan soyunun isimlerini öğrettiği görüşüdür.³³ Bu yorumlardan anlaşılıyor ki; Âdem (a.s.) eşyanın bütün isimlerini öğrenmiş, bilgi olarak donanımlı bir şekilde yaratılmıştı. İlk insanın böyle donanımlı bir bilgi ile yaratılması ve yüce yaratıcının eşyanın bütün isimlerini ona öğretmesi, Âdem (a.s.)'ın özel bir kişi olduğu bu özelliğide onu insanlığın ilk peygamberi olarak ortaya koyduğunu göstermektedir.

İnanç ekseninden yoksun insanların özellikle bilim şemsiyesi altına sığınıp, insanlığın ilk atasının maymun olduğu ya da maymunumsu bir varlık olduğu gibi teori ve düşünceleri ileri sürmelerinin ne kadar anlamsız olduğunu bir kez daha anlamaktayız. Özellikle Allah c.c. tarafından eşyanın isimleri kendisine öğretilmiş bir varlığın tesadüfen ortaya çıkması ya da maymun gibi bir varlık olması mümkün mü, böyle bir düşünceye kapı aralamak ya da en ufak bir şüphe taşımak Allah c.c.'ın mükemmel yaratma özelliğine helallik getirir.

3. İNSAN NESLİNİN YARATILIŞI

Yüce yaratıcı, yeryüzünde bulunan cinlerin ve meleklerin yerine "Halife" olarak, Âdem (a.s.) yaratmıştır. Bazı ayetlerin yorumlarından da anlaşıldığı gibi,³⁴ sonradan gelen kimse eğer salihlerden ise, "Halef"

²⁴ Zemahşeri, *El-Keşşaf*, 1: 225.

²⁵ Mukatil, *Tefsir-i Kebir*, 1: 69.

²⁶ Taberi, *Taberi Tefsiri*, 1: 171-172.

²⁷ Bkz: "Âdem", insanlığın babasıdır. Bu adını bedeninin topraktan yaratılmış olmasındandır. Renginin esmer oluşudur da denmiştir. Ayrıca değişik maddelerden ve farklı güçlerden meydana geldiğinden bu adı aldığı belirtilmektedir. Yine aynı şekilde akıl anlayış ve düşünce ile diğer varlıklardan üstün kılınca bu ismi almıştır. Rağıb El-İsfahani. "Adm", *Müfredat*, 67, İstanbul, Yarı Yayınları, 2015.

²⁸ Zemahşeri, *El-Keşşaf*, 1: 224.

²⁹ Taberi, *Taberi Tefsiri*, 1: 177.

³⁰ Taberi, *Taberi Tefsiri*, 1: 177.

³¹ Taberi, *Taberi Tefsiri*, 1: 177-178.

³² Zemahşeri, *El-Keşşaf*, 1: 225.

³³ Taberi, *Taberi Tefsiri*, 1: 178.

³⁴ Araf: 7/169.

denilir. Eğer salih kimselerden değilse “*Half*” denilir. Bundan dolayı ayetlerde bahsi geçen halife Adem (a.s.) dır. O hüküm ve emirlerini yerine getirmek hususunda Allah c.c.’ın halifesidir.³⁵ Allah c.c.’ın yeryüzüne gönderdiği ilk peygamber odur. Bir başka görüş ise; ayette geçen “*Halifeten*” kelimesinden murad bizzat dem (a.s.)’ın kendisidir. Ayette sadece onun adına yer verilmesi, onun soyuna ayrıca yer verilmesine gerek olmadığına işarettir.³⁶ Bununla ilgili Ebu Zerr (r.a.) derki: “*Ey Allah’ın Rasulü, O (dem {a.s.}) gönderilmiş bir peygamber miydi?* diye sordum. O da: “*Evet*” diye buyurdu.”³⁷ Yeryüzünde hiçbir insan yok iken kime peygamber olarak gönderildi. Elbette ki, Hz. Âdem (a.s.) kendi soyundan gelecek çocuklarına peygamber olarak gönderilmiştir. Hz. Âdem’in çocukları her bir batında biri erkek biri dişi olmak üzere yirmi batında kırk ocuk idi³⁸ bu şekilde nesilleri artarak devam etti. Kur’an da ilk insan Hz. Âdem (a.s.) ve onun neslinin yaratılışı ile ilgili olarak şöyle buyrulur:

“Yarattığı her şeyi güzel yaratan, insanı başlangıçta ilk olarak çamurdan yaratan, sonra onun soyunu, bayağı bir suyun özünden yapan, sonra onu şekillendirip ruhundan ona üfleyen Allah’tır. Size kulaklar, gözler, kalbler verilmiştir. Öyleyken, pek az şükrediyorsunuz”(Secde: 32/7-9) “İnsanı yaratmaya çamurdan başlayandır. Sonra O, bunun zürriyetini hakir bir sudan meydana gelen nutfeden yaratmıştır”(Secde: 32/7-8) “Sizi tek bir nefisten yaratan, ondan da eşini var eden, her ikisinden birçok erkekler ve kadınlar türeten Rabbinizden sakının”(Nisa: 4/1)

Yani dem (a.s.) amurdan, onun neslini nutfeden yaratan Allah c.c.’dır. Nutfede de yenen besinlerden meydana gelir. Böylece insan gıdalardan neşet etmiştir. Katade bu ayeti: “*şüphesiz ki biz, insanların atası dem’i, szlmş bir balçıktan yarattık*” diye izah etmiştir.³⁹ Büyük müfessirler Mücahid ve İbn-i Abbas ise: “*şüphesiz ki biz, dem’in evlatları olan insanları, topraktan yaratılan dem’in sulbünden szlen sudan yarattık*” şeklinde bu ayetleri tefsir etmişlerdir.⁴⁰ Bazıları bu ayetlerdeki kastedilenin “*dem*” olduğunu yani insanı ifade ettiğini belirtmektedirler. nce amurdan seçerek bir sülale çıkarmış ve insanı ilk defa o sülaleden yaratmıştır. Slalenin meni keseciklerinde toplanıp bir araya geldiklerinde “meni” olan ve uzuvlara saçılmış olan çamur zerreleridir. Ayrıca sülale nutfenin meydana geldiği gıda maddeleri ile de yorumlanmıştır.⁴¹ Böylece yukarıdaki ayetle yalnız dem’e veya dem manasında insan cinsine ait her ferdi de doğrudan doğruya kastettiğini belirtmek uygundur.⁴²

“Yarattığı her şeyi güzel yaratan, insanı başlangıçta ilk olarak çamurdan yaratan, sonra onun soyunu, bayağı bir suyun özünden yapan, sonra onu şekillendirip ruhundan ona üfleyen Allah’tır. Size kulaklar, gözler, kalbler verilmiştir. Öyleyken, pek az şükrediyorsunuz”(Secde: 32/7-9). Bu ayet insanın yaratılışındaki; aşama, aşama, tekevvün, tedevvn ve gelişim safhalarını anlatmaktadır. Allah (c.c.) amuru sze sze insan tohumunu yaratır. Toprağa ekilen her bitki su ile sulanır. Sulanmış amurdan gıdasını alır. Bu bitkiler yetişir, büyür sonra onu insan yer, ana maddesi toprak olan toprağın ürünü olan bitkiler, sebzeler, meyveler ve gıdalar insan vücudunda aşamalardan geçerek kan ve insan spermine dönüşür. İşte bu topraktan süzülerek meni hayvancığı “*meniyyin yumna*” haline gelen insanın aslıdır. Bu menideki hayvancığın (spermin) annedeki yumurta ile birleşmesinden zigot hsil edilir. Bu zigot kısa bir süre içerisinde korunaklı olan ana rahmine alaka (yapışkan şey) olarak yerleştirilir.⁴³

“Gerçek şu ki biz insanı çamurdan, bir sülaleden (szlp çıkarılmış çamurdan) bir zden yarattık. Sonra onu sağlam bir korunakta nutfede haline getiriyoruz. Ardından nutfeyi alakaya çeviriyor, alakayı şekilsiz et yapıyor, bu şekilsiz etten kemikler yaratıyor daha sonra da kemiklere et giydiriyoruz; nihayet onu bambaşka bir yaratık halinde inşa ediyoruz. Yapıp yaratanların en güzeli olan Allah çok yücedir”(Müminun: 23/12-13-14). Yeryüzünde ilk meydana gelen madenler, sonra bitkiler, sonra hayvanlardır. Allah c.c. amurdan madenleri, bitkileri ve hayvanları sıyırıp çıkardıktan sonra da bu topraktanda ilk insanı yaratmıştır. İşte szlen bu çamurdan dem (a.s.) yaratılmış ondan da sülalesi yaratılmıştır. Sülale, z demektir. Bulanıklığın içinden szlp çıkan şeydir. “*Sülale*” nin masdarı olan “*sell*” bir şeyi bir şeyden incelik ve yumuşaklıkla sıyırıp çıkarmak demektir. Çoluk ocuğa da sülale denilmesi bu manaya göredir. İşte insan, çamurdan sıyırılıp çıkarılmış bir sülaleden yaratılmıştır ki, bu mertebeye ilk insan olan dem’in yaratıldığı ve dolayısıyla insan

³⁵ Kurtubi, *El-Camiu li-Ahkami’l-Kur’an*, 1: 536.

³⁶ Zemaşeri, *El-Keşşaf*, 1: 221.

³⁷ Ahmed bin Hanbel, *Msneğ*, İstanbul, 1981, 5: 178, 179, 265.

³⁸ Kurtubi, *El-Camiu li-Ahkami’l-Kur’an*, 1: 536.

³⁹ Taberi, *Taberi Tefsiri*, 6: 63.

⁴⁰ Taberi, *Taberi Tefsiri*, 6: 64.

⁴¹ Razi, *Tefsir-i Kebir*, 16: 399.

⁴² Yazır, Elmalılı M. Hamdi. *Hak Dini Kur’an Dili*, (İstanbul, Azim Dağıtım, 2003), 5: 511-12.

⁴³ Taberi, *Taberi Tefsiri*, 6: 63-64. ; Razi, *Tefsir-i Kebir*, 16: 398-399.

cinsinin, insan organlarının ilk başladığı evre olmaktadır. Buda ilk insanın hiçbir insan tohumu ile meydana gelmediğini göstermektedir.⁴⁴

“(Ey insanlar!) Sizi basit bir sudan yaratmadık mı? (rahmin içinde) sağlam bir şekilde muhafaza ettiğimiz (bir sıvıdan), sonra onu belli bir süreye kadar sağlam bir yerde (ana rahminde) tuttuk. Sonra da ona ölçülü bir biçim verdik. Biz ne güzel biçim verenleriz”(Mürselat: 77/20-23) Sülale olarak yaratılacak insanın ilk insan gibi olmayıp onun korunaklı sağlam bir yerde yaratılması lazım gelirdi bu da en güzel yer elbetteki Anne rahmi idi. O rahim, bu nutfenin “sperm”in “sarp ve metin bir karargâhı” olmuştur. Allah c.c burada “karar” kelimesiyle, karar kılınacak yer anlamında ‘müstekarr’ kelimesi ile kastedilmiştir.⁴⁵ Bu da yüce yaratıcının karar kılınacak yeri, masdar ile ifade etmiştir. Böylece Allah c.c. ana rahmini yaratmada karar kılınacak yerin vasfı olan, sarplık ve sağlamlıkla nitelemiş ve o nutfeyi korumuştur. “Sonra o nutfeyi bir alaka haline getirdik”. Böylece yüce yaratıcı, “Yani Biz, o nutfeyi, üzerinde bulunduğu halden, yapışkan şey olan, “alaka” haline çevirdik” demektedir. “Sonra o alakayı, bir çiğnem et yaptık” ayetiyle de “Biz, o alakayı mudğaya, yani bir çiğnem miktarı olan et parçası yaptık” buyurmaktadır. Bu da tıpkı, “bir avuç” anlamına gelen “gurfe” kelimesi gibidir. Allah c.c. bu çevirme işine “halk, yaratma” demiştir. Çünkü o “alaka”nın bazı vasıflarını yok edip, onların yerine diğer başka vasıflar yaratmıştır. Böylece de, vasıfları yaratma işini, (cevheri) yaratma olarak adlandırmıştır. Böylece o “mudğa” da, yeni cüzler, yeni unsurlar yaratmış gibidir.⁴⁶

O bir çiğnem eti de, kemikler haline getirdik ve o kemiklere et giydirdik. Bunların üzerine onu gizleyecek, güçlendirecek ve kuvvetlendirecek et koyulmuştur.⁴⁷ Zira et, kemikleri örtmektedir. Bundan dolayı, o eti, kemiklerin kisvesi ve giysisi gibi addetmiştir. Sonra onu bir başka yaratılışla inşa ettik sözünü de ilk yaratılıştan çok farklı olan bir başka yaratılışla yarattık inşa ettiğini anlıyoruz. Bu da Allah c.c.’in insanı cansız iken canlı, konuşmazken konuşur, duymazken duyar ve görmezken görür, hale getirmiştir. Onun hem içini hem de dışını, güzelce yapmıştır. Hatta onun her uzvu ve her parçasını vafedenlerin nitelemelerinin ve şerh edenlerin de açıklamalarının tam olarak kuşatamayacağı, bir yaratış harikası ve hikmetin eşsiz bir eseridir.⁴⁸ Çünkü O ; “Muhakkak ki, Biz insanı en güzel bir biçimde yarattık”(Tin: 95/ 4) ifadesiyle insanı estetik ve sanatsal açıdan da mükemmel bir şekilde yaratmış olan Allah c.c. kâinata yarattığı her şeyde devamlılık vardır. İlk İnsan ve onun soyunun yaratılmasında da devamlılık vardır.⁴⁹

Sahabeden İbni Abbas’ın (r.a.), bu ayet ile ilgili olarak, “insanın doğumuna müteakib, çocukluk çağından delikanlılık çağına kadar gelişim aşamasından geçirmesi, bu dönemden sonra olgun yaşından ölümüne kadar geçen süreçte onda akıl anlayış gücünü yaratmasını, tekevvün etmesini kastediyor”⁵⁰ demektedir. İnsanın bu olgunlaşma ve gelişim sürecini, yani insanın tekevvününü tedevvününü ısrarla yeni aydın ve ilahiyatçılar evrim diye ifade etmelerinin anlamsız olduğunu belirtmek isteriz.

İnsanın *alak*’tan rahim duvarına yapışan *embryo*’dan yaratıldığını şu ilahi sözlerle anlıyoruz: “O, insanı alaktan (yapışkan bir şeyden) yarattı”(Alak: 96/2). Burada dikkat ettiğimizde nutfenin⁵¹ sperm hayvancığı olarak kastedildiğini anlamaktayız. Ana rahmindeki yumurtayı bu sperm hayvancığı aşılar ve onunla birleşerek zigot adı verilen tek hücre olur. Rahme yerleşen bu tohum aşılandıktan itibaren altı gün içinde rahmin duvarına asılıp filizlenmeye başlayan bu tek hücre zigot bölünerek çoğalır ve çok hücreli yapışkan bir hal alır. Bu şekil yavaş yavaş çiğnemmiş ve atılmış sakız görünümüne benzer bir çiğnem et şekline girer. Bu bir nevi içinde bütün programı barındıran büyük bir uygulama hafızası gibi yavaş yavaş teşekkül aşamasından geçirilerek kıkırdak meydana getirilir. Sonra bu kıkırdak kemiklerinin üzeri kaslarla kaplanır. Sonra Allah c.c. sonsuz kudretiyle onu bağımsız bir birey olarak, mükemmel yaratılmış bir insan şekline koyar: “Sonra onu bambaşka bir yaratık olarak inşa ettik”(Müminün: 23/14). Bu ayetle de teyit edildiği gibi, insanın bağımsız, kâmil, farklı olarak yaratıldığını öğreniyoruz.

⁴⁴ Elmalılı, *Hak Dini Kur'an Dili*, 5: 511-512-513.

⁴⁵ Razi, *Tefsir-i Kebir*, 16: 399.

⁴⁶ Razi, *Tefsir-i Kebir*, 16: 399.

⁴⁷ İbn Kesir, *Hadislerle Kur'an-ı Kerim Tefsiri*, (İstanbul, Çağrı Yayınları, 2000), 10: 5557.

⁴⁸ Razi, *Tefsir-i Kebir*, 16: 400.

⁴⁹ Bkz: Allah c.c. Tin süresinde insanı en güzel şekilde, en güzel sürette yarattı. En güzel sıfatlarla vasıflandırdı. Onu akıl ve olgunlukla, ilim ve anlayışla, konuşma ve kibarlıkla meziyetlendirdi. İnsanı mükemmel yarattığına dair dört beldeye (şehir, yer, mekân) yemin ediyor. Bu beldeler, Şam, Kudüs, Sina Dağı ve Mekke’dir. Bu şehirlerin nazarında taşıdığı değere göre yukarıdan aşağıya önem sırasına göre yemin ediyor. Bunlar; Kudüs: Ulul-azm peygamberlerden, Hz. İsa (a.s.). Sina Dağı: Ulul-azm peygamberlerden, Hz. Musa (a.s.). Mekke: Ulul-azm peygamberlerden olup son peygamber Hz. Muhammed (s.a.v.)’dir. Konuyla ilgili bkz: Sabuni, Muhammed Ali. *Safvetüt-Tefasir*, (Halep, Darun-Numeyru- Dimeşk, Matbaatü-Sebil, 1994), 3: 578.

⁵⁰ Taberi, *Taberi Tefsiri*, 6: 64.

⁵¹ **Nutf**: Erkeğin sulbünden {ki erkeğin sulbü sırtıdır} ve kadının göğsünden, {boyun kemiği ile göğüsleri arasındaki göğüs kemikleridir.} Tazyikle çıkan sudur. İşte bu nutf, uzun bir sülük şeklindeki kırmızı bir kan pıhtısı haline gelir. Konuyla ilgili bkz: İbni Kesir, *Hadislerle Kur'an-ı Kerim Tefsiri*, 20: 5556.

Burada şunu ifade etmekte fayda var, insan ve onun dışındaki bütün hayvanlarda aşılama ve zigot aşaması birbirine çok benzemektedir. Bu yaratılma safhasındaki alaka aşamasından sonra gelişen embriyo bir çığnem et haline bürünmesiyle beraber şekillenen kıkırdak kemiklerin teşekkülü esnasında 40-42 gün içinde insan diğer canlılardan ayrılarak bağımsız bir kimliğe büründürülür. Bu kemik teşekkülü ve kemiklere giydirilen adaleler ve kaslar insanı diğer bütün canlılardan ayrı bir şekle dönüştürmüştür.⁵² “Sonra onu bambaşka bir yaratık olarak inşa ettik”(Müminün: 23/14). İlahi sözünde ifade edilen insanın anne karnındaki bu yaratılış safhaları, gözlenmekte ve Kur’an’ın 14 asır önce beyan buyurduğu gelişim safhaları aynen tespit edilmektedir.

4. İNSANIN KUSURSUZ YARATILIŞI

Gerek fenni ilimlerden ve gerekse ayetlerden insanın yaratılırken anne rahmine düşen spermanın gelişme dönemlerinde, üç karanlık bölge içinde büyüdüğünü söyler. Bunlar dış karın cidarı “*maternal anterior duvarı*”, rahim cidarı, “*uterus duvarı*”, iç rahim zarı, “*amnio chorionic membrane*” olarak ifade edilmiştir.⁵³ Ali ibni Ebi Talib (r.a.) bu konuyla ilgili olarak; “*Nutfenin dört ayı tamamlandığında ona bir meleğ gönderilir de, Anne karnında üç karanlık bölge içinde iken ruhu üfürülür. İşte Allah c.c. {Ve sonra onu apayrı bir yaratık yaptık}şözü bu olduğunu söylemektedir.*”⁵⁴ Allah Rasulü (s.a.v.): “*Ruhu üfüren meleğe şu dört kelime emrolunur: Rızkı, eceli, ameli ve mutlumu yoksa mutsuz mu olacağı*” ifadesini buyururlar.⁵⁵ Ayrıca şunu belirtmekte fayda var, anne karnındaki bütün canlıların kemik yapısı kıkırdak şeklinde olarak kalır. Cenin anne karnından dünyaya geldiğinde bu kıkırdak sert bir kemik pozisyonuna girer. Bu da ceninin anne karnında iken sert kemik yapısının anne zarına ve karnına zarar vermemesi olarak ifade edilmiştir.⁵⁶

İnsanın anne karnında bulunduğu esnada gelişim safhaları ayetlerde öyle açıklayıcı ve tatmin edici bir şekilde anlatılır ki, buna hiç kimse itiraz edemez. Bunlara göz attığımızda; İnsan kalbi dört bölümden oluşmaktadır. Bunlar; Sağ kulakçık, sol kulakçık, sağ karıncık, sol karıncıktır. Kalbin sağ ve sol kısmı bir bölme ile birbirinden ayrıldığı gibi, kulakçıklar ve karıncıklar da birbirinden ayrılmıştır. Kalpten bir tulumba gibi sol karıncıktaki temiz kan aort atardamarıyla vücuda pompalanır. Bu kan vücut hücrelerini dolaşarak onlara gıda taşır, muhtaç oldukları enerji verilir. Onlardaki zararlı maddeler ve karbondioksit alınır, böylece kan kirlenir. Kirlenen kan, toplardamarla kalbin sağ kulakçığına getirilir. Oradan açılan bir kapakla sağ karıncığa iner. Sağ karıncıktaki kirli kan, akciğer atardamarıyla akciğere gönderilir. Akciğerdeki hava keseciklerini dolaşarak, keseciklerdeki havaya karbondioksitini verir ve havadan oksijen alır. Böylece temizlenir, akciğer toplardamarı vasıtasıyla kalbin sol kulakçığına, oradan da sol karıncığına iner. Sol karıncıktan tekrar vücuda pompalanır. Kan dolaşımı denen bu olay, Cenab-ı Hak tarafından bir dakikada 70-80 defa tekrarlanır.⁵⁷

Çocuğun anne karnında iken kalb fonksiyonlarının sağ ve sol kulakçıklar arasındaki perde açık bir şekildedir. Bunun nedeni anne karnında cenin teneffüs etmez. Onun kanı, annenin akciğerinde temizlenen kandır. Anne akciğerinde temizlenen kan, göbek bağı vasıtasıyla ceninin kalbinin sağ kulakçığına gelir, oradan hemen sol kulakçığına geçer, sol kulakçıktan sol karıncığa iner, oradan da vücutuna pompalanır. Ceninin kanı, akciğerine gitmez, onda küçük kan dolaşımı olmaz. Bu iş, anne akciğeri tarafından yapılır. Bundan dolayı ceninin kalbinin sağ kulakçığına gelen kan, sağ karıncığa inmeden, doğrudan sol kulakçığına geçer.

Dünyaya geldiği anda burnu ve ciğerleri hava ile temasa gelir gelmez iki kulakçık arasındaki perde derhal kapanır. Kapanır ki sağ kulakçıktaki kan, sağ karıncığa insin, oradan akciğere giderek temizlensin, sol kulakçığına gelsin, sol karıncığa insin ve vücuta pompalansın. Anne karnında kalbin bu iki bölümü arasındaki perde açık iken çocuk doğar doğmaz bunun kapanması gerekir. Yoksa çocuk kanı temizlenmediği için kısa süre içerisinde içinde ölür. Önce açık iken çocuk doğunca yaşaması için bu perdeyi kapatan, hiç şüphesiz o yüce yaratıcının hikmeti, tedbiri ve düzenidir.⁵⁸

Günümüzde evrimcilerin ifade ettiği gibi insan tesadüfen tabii seleksiyon sonucu meydana gelmiş değildir. Bütün bu hikmetli, planlı ve programlı ve pek çok maksat ve gayeye göre tanzim edilmiş ve düzenlenmiş hadiseler tesadüfün veya akılsız, şuursuz, ilimsiz tabiatın eseri olabilir mi? Herşeyi mükemmel ve kusursuz yaratan Yüce Allah’ın (c.c.) işinde tesadüf olabilir mi? Elbetteki tesadüfte böyle düzen olamaz.

⁵² Ateş, *Yüce Kur’an’ın Çağdaş Tefsiri*, 6: 89.

⁵³ Keith L. Moore. *The Developing Human Clinically Oriented Embryology*, (Philadelphia Saunders, T.V.N. Persaud, 1998), 8.

⁵⁴ İbni Kesir, *Hadislerle Kur’an-ı Kerim Tefsiri*, 10: 5557.

⁵⁵ Bkz: Bir başka rivayette ise: “Başına geleceği musibeti, erkeki mi yoksa dişimi olacağı” gibi bu hadis ile ilgili ilaveler vardır. Konuyla ilgili bkz: İbni Kesir, *Hadislerle Kur’an-ı Kerim Tefsiri*, 10: 5557-58-59.

⁵⁶ Elmalılı, *Hak Dini Kur’an Dili*, 5: 514.

⁵⁷ Ateş, *Yüce Kur’an’ın Çağdaş Tefsiri*, 6: 93.

⁵⁸ Ateş, *Yüce Kur’an’ın Çağdaş Tefsiri*, 6: 93-94.

İnsanı dünyada yaşadığı sürece bütün ihtiyaçlarını görüp giderecek bir şekilde yaratması ve bu hayretşinaz yaratılış karşısında insanın dili tutulup beden ve ruh diliyle “*fe tebarek Allahu ehzenülhalikin*”(Yaratanların en güzeli Allah ne yücedir) (Müminün: 14). Demeye mecburdur. Çünkü bütün bereketlerin içinde rahmetin imzası vardır. Bütün hareketlerin, hayırların sahibi Allah c.c.’dir. Bu sebeple bu kadar insanı mükemmel yaratan Allah c.c. en dikkat edilecek saygıya ve en büyük övgüye layıktır.

5. ALLAH C.C. İNSANI EN GÜZEL ŞEKİLDE YARATMIŞTIR

İnsanların sanatsal ve estetik açısından güzel eserler ortaya koymaları onların sanat ve estetik açısından kusursuz bir yaratıcı tarafından yaratılmanın sonucudur. Kâinata her şeyi kusursuz yaratan Allah c.c.’dir. “Yapıp yaratan ve yaratıcıların en güzeli olan Allah çok yücedir” (Müminun: 23/14). Bu ayetle “Allah (c.c.) takdir edenlerin en güzelidir.” buyrulmaktadır. Allah c.c. çok yücedir. Bütün bereketler ve hayırlar Allah c.c.’dandır. Her hilkatin her seçilmişliğinin, her tekâmülünün, her güzelliğinin ilk icadı, ilk numunesi ancak O’nun yaratması ve diğerlerindeki yaratıcılığın bütün aslı O’nundur. Mevcut olmayan tabiatları vücuda getiren, vücuda gelen tabiatları dilediği gibi değiştirerek en güzel oluşlar için kıvamına koyandır. Cansız bir çamurdan çoğalan bir sülale çıkararak ve o sülaleden gönülleri alıp götürerek bir insan yaratan o Allah c.c. öyle büyük, öyle yüksek ki, ne kadar yaratıcı kabul edilse öyle güzel yaratan düşünülemez.⁵⁹ Yarattığını mükemmel şekilde eşsiz yaratandır. Yarattığı bütün varlıklarda renk uyumu ve simetrik uyumu eşsiz ve mükemmeldir. Özellikle insan, hayvan, bitki ve kâinata yaratılan herşey ölçü, boyut, simetriği ve renklerdeki altın oran⁶⁰ dengesi eşsizdir. Yarattığı bütün varlıklarda belirli ölçü ve simetrik boyutlarındaki bu altın oran dengesi olarak da bilinen, denge mükemmeldir, kusursuzdur.

Yaratılma esnasında kusursuz yaratılan İnsan vücudunun bir parçası olan kolları dirsek ile iki bölüme ayrılır (Büyük-üst bölüm ve küçük-alt bölüm olarak). Kolumuzun üst bölümünün alt bölüme oranı altın oranı vereceği gibi, kolumuzun tamamının üst bölüme oranı yine altın oranı verir. Bildiğiniz gibi her insanın kafasında bir ya da birden fazla saçların çıktığı düğüm noktası denilen bir nokta vardır. İşte bu noktadan çıkan saçlar doğrusal yani dik değil, bir spiral, bir eğri yaparak çıkmaktadır. İşte bu spiralın ya da eğrinin tanjantı, yani eğrilik açısı bize altın oranı verecektir. Ellerimizdeki parmaklarla altın oranın ne alakası var diyebilirsiniz. İşte size alaka... Parmaklarınızın üst boğumunun alt boğuma oranı altın oranı vereceği gibi, parmağınızın tamamının üst boğuma oranı, yine altın oranı verir.⁶¹ Bunun gibi örnekleri sıralayabiliriz.

Yoktan var eden, vardan yok eden O’dur. Cansız iken ona can veren, canlı iken onu cansız yapan elbette Allah’dır c.c. “Allah her şeyin yaratıcısıdır”(Rad: 13/16). Ve bu yaratma işi Allah c.c.’a “Bu, O’na göre pek kolaydır”(Rum: 30/27). Yarattıklarını en güzel yaratan ve kendisinden başka yaratıcı olmayan Allah c.c. şanı ne yücedir ve övülmeye en layık olandır.

“De ki: Rabbimin ilim ve hikmetinin kelimelerini yazmak için denizler ve okyanuslar mürekkep olsaydı ve ek olarak bir o kadar denizler ve okyanuslar daha getirmiş olsaydık, Rabbimin sözleri tükenmeden elbette o denizler ve okyanuslar tükenirdi!”(Kehf: 18/109)

Kâinatın yaratılışında olduğu gibi, insanın yaratılışında da hiçbir işini tesadüfe bırakmaz. Çocuğun yaratılma esnasındaki harikulade gelişim aşamalarını incelediğimizde karşımıza yeni yeni öğrendiğimiz birçok şey çıkmaktadır. Yukarıda da örneklerini sıraladığımız hayretşinaz durumlara bir başka örnekle devam edelim; dokuz aylık süreyi tamamlamadan doğan çocukların anne sütünde, normal doğanların anne sütlerine oranla iki katı fazla besleyici maddeler vardır. Bu da erken doğan çocuğun normal zamanda doğan çocuğa göre daha fazla olan beslenme ihtiyacını karşılamak içindir. Erken doğan yavru, anne karnında alacağı gıdayı alamayıp organları ve hücreleri gerekli tekâmülü tamamlamadığından bu eksikliği gidermek için Allah (c.c.), erken dünyaya gelen çocuğun annesinin sütüne diğer normal doğanlarından iki kat besleyici gıdalar ve maddeler katmaktadır ki bu eksik günlük doğan çocuk tekâmülünü tamamlasın.

Yarattığı varlıkları yaratıp ortada bırakmak gibi basit bir ihtimali dahi gözden kaçırmayan yaratıcı, insanı yaratma aşamasında onun gelişip büyümesi için anne karnı sakın ve korunaklı bir yer tesis eden elbette Allah c.c. dir. Böylece Allah c.c. anne karnındaki yavrunun böyle mükemmel yaratıp bir düzen içinde varlığa

⁵⁹ Emahlı, *Hak Dini Kur'an Dili*, 5: 515.

⁶⁰ **Altın oran:** Yüce yaratıcı, âlemleri hatasız bir sistem üzere yaratmıştır. Fersah da, dünyada, canlı ve cansız varlıklarda, ibret verici bir düzen, iltizam, insanoğlunu hayran harikâlıklar bulur. Dünyanın, dünya üzerinde ki canlı ve cansız varlıkların yani tüm kâinat düzeninin oluşumunda yüce yaratıcının kullandığı orandır. Altın oran, matematik ve sanatta, bir bütünü parçaları arasında gözlemlenen, uyum açısından en yetkin boyutları verdiği geometrik ve sayısal bir oran bağlantısıdır. Konuyla ilgili bkz: “Altın Oran Nedir? Nerelerde Kullanılır?” TechWORM, Bilim ve Teknoloji, erişim: 04 Nisan 2018, <http://www.tech-worm.com>.

⁶¹ Bkz: “Altın Oran Nedir? Nerelerde Kullanılır?”.

getirmekte ve çocuğun gelişimini tamamlaması için gerekli ortamı sağlamaktadır.⁶² İşte bütün bunların hepsi; “Fe teberek Allahu ehsenülhalikin” yani; “Yarattıklarımı en güzel yaratan Allah ne yücedir”(Müminün: 23/14). Allah c.c. ilk insanı çamurdan yaratıp sonraki nesilleride anne rahminde bir nutfe olarak yarattı. Mükemmel, düzgün bir insan haline gelinceye kadar ki yaratmasında kudreti ve lutfunu O’nun kutsal ifadelerinden fark ediyor. “Yaratanların en güzeli olan Allah’ın şanı ne yücedir.”(Müminün: 23/14) Kâinata yarattığı herşey de denge ve düzen kuran, bir ölçü üzere takdir eden Allah (c.c.) sonsuz kudret ve ihtişamıyla muarızlarını hayret içinde bırakmaya devam etmektedir. Çünkü yüce Allah c.c. sürekli yaratma halindedir.

KAYNAKLAR

- Ateş, Süleyman, Yüce Kur’an’ın Çağdaş Tefsiri. İstanbul, Yeni Ufuklar Neşriyat, 2007.
- Bolay, Süleyman Hayri, “Âdem”, Diyanet İslam Ansiklopedisi, İstanbul, DİA, 1989.
- İbn Kesir, Hadislerle Kur’an-ı Kerim Tefsiri. İstanbul, Çağrı Yayınları, 2000.
- Razi, Fahrudin, Tefsir-i Kebir. İstanbul, Huzur Yayınları, 2013.
- Taberi, Muhammed b. Cerir, Taberi Tefsiri. İstanbul, Hisar Yayınları, 2012.
- Keith L. Moore, The Developing Human Clinically Oriented Embryology. Philadelphia Saunders, T.V.N. Persaud, 1998.
- Sabuni, Muhammed Ali. Safvetüt-Tefasir. Halep, Darun-Numeyru- Dimeşk, Matbaatü-Sebil, 1994.
- Rağıb El-İsfahani, “Adm” Müfredat, İstanbul, Yarın Yayınları, 2015.
- Kurtubi, Muhammed, El-Camiu li-Ahkami’l-Kur’an. İstanbul, Buruç Yayınları, 1997.
- Mukatil bin Süleyman. Tefsir-i Kebir. İstanbul, İşaret Yayınları, 2017.
- Ahmed bin Hanbel, Müsned. İstanbul, 1981.
- Yazır, Elmalılı M. Hamdi, Hak Dini Kur’an Dili. , İstanbul, Azim Dağıtım, 2003.
- Yahya, Harun, Evrim Aldatmacası, İstanbul, Vural Yayınları, 1999.
- Zemahşeri, El- Keşşaf. İstanbul, Ekin Yayınları, 2017.
- www.tech-worm.com.

⁶² Ateş. *Yüce Kur’an’ın Çağdaş Tefsiri*, VI/93-94.